

**ДЗЯРЖАЎНАЯ УСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«МІНСКІ АБЛАСНЫ ІНСТЫТУТ РАЗВІЦЦЯ АДУКАЦЫІ»
ЦЭНТР МЕДЫЯРЭСУРСАЎ І БІБЛІЯТЭЧНАЙ РАБОТЫ**

БІБЛІАГРАФІЧНЫ ПАКАЗАЛЬНІК ЛІТАРАТУРЫ

МІНСК 2018

Цэнтр медыярэсурсаў і бібліятэчнай работы Дзяржаўнай установы адукацыі «Мінскі абласны інстытут развіцця адукацыі» падрыхтаваў бібліяграфічны паказальнік літаратуры, прысвечаны 80-годдзю ўтварэння Мінскай вобласці (15.01.1938).

Бібліяграфічны паказальнік складаецца з пяці раздзелаў:

- «Помнікі гісторыі і культуры Міншчыны»;
- два анатаваныя раздзелы «Адукацыя Мінскай вобласці на старонках старадрукаў» і «Выданні Мінскага абласнога інстытута развіцця адукацыі»;
- даведачныя выданні;
- інтэрнэт-рэсурсы.

Матэрыял у раздзелах размешчаны ў алфавітным і лагічным парадку.

Прапанаваны бібліяграфічны паказальнік уключае ў сябе пералік дакументаў, якія дазваляць зрабіць цікавае падарожжа ў гісторыю цэнтральнага рэгіёна нашай краіны.

Прадстаўленая інфармацыя прызначана настаўнікам, навучэнцам, бібліятэчным работнікам, а таксама ўсім, хто цікавіцца гісторыяй Мінскай вобласці.

ПОМНИКИ ГИСТОРИИ И КУЛЬТУРЫ МИНШЧИНЫ

Баженова, О. Д. **Радзивилловский Несвиж. Росписи костела Божьего Тела** / О. Д. Баженова. – Минск : Харвест, 2010. – 414 с. : ил, 16 л. цв. ил.

Беларусь. Памятники архитектуры : художественно-изобразительный фотоальбом / сост., фот. и компьютер. дизайн С. Мельник. – Минск : БОФФ, 2012. – [38] с. – (Страна Беларусь).

Борисов : фотоальбом / сост. М. С. Иванова. – Минск : Беларусь, 2008. – 143 с.

Бутэвіч, А. **Таямніцы Нясвіжскага замка** : падарожжа ў глыб стагоддзяў з Уладзіславам Сыракомлем / А. Бутэвіч. – Минск : Звязда, 2013. – 190, [1] с.

Гісторыя і культура ў сельскім развіцці = История и культура в сельском развитии / пад агул. рэд. М. М. Малінінай. – Минск : Прапілеі, 2014. – 200 с.

Горад майго сэрца : Заслаўшчына літаратурная : проза, паэзія, публіцыстыка, крытыка / уклад М. Казлоўскі. – Мінск : Мастацкая літаратура, 2014. – 303 с., 8 [8] іл. – (*Беларусь літаратурная*).

Города, местечки и замки Великого княжества литовского : энциклопедия / [ред. совет: Т. В. Белова [и др.]. – Минск : Беларус. Энцыкл., 2009. – 310 с.

Грицкевич, А. П. **Древний город на Случи : [об истории и современности одного из древнейших городов Беларуси – Слуцка]**. – Минск : Полымя, 1985. – 158 с. – (*По родному краю*).

Дорогами православной Беларуси / [сост. С. Р. Бегиян]. – Минск : Беларус. Православ. Церковь, 2010. – 271 с.

Дучыц, Л. У. **Археалагічныя помнікі ў назвах, вераваннях і паданнях беларусаў** / Л. У. Дучыц ; пад рэд. М. А. Ткачова. – Мінск : Навука і тэхніка, 1993. – 59 с. : іл.

Загришев, И. П. **Заславль - город древний** / И. П. Загришев, С. А. Милюченков. – Мінск : Полымя, 1986. – 48 с.

Замки, дворцы Беларуси : художественно-изобразительный фотоальбом / сост., фот. и компьютер. дизайн С. Мельник. – Минск : БОФФ, 2012. – [38] с. – (*Страна Беларусь*).

Заслаўскі гісторыка-археалагічны запаведнік : [альбом твораў старадаўняга выяўленчага і прыкладнага мастацтва / аўт. тэксту і склад.: І. П. Загрышаў, С. А. Мілючэнкаў]. – Мінск : Беларусь, 1983. – 131 с.

Збор помнікаў гісторыі і культуры Беларусі. Мінская вобласць. – Мінск, 1987. – Кн. 1. – 284 с. ; Кн. 2. – 308 с.

Іванова, С. С. **Народная творчасць Міншчыны : гісторыя і сучаснасць** / С. С. Іванова. – Мінск : Хата, 2000. – 158 с., [38] л. іл.

Иконопись и алтарная живопись Беларуси XII-XVIII веков / [авт. текста и сост. Н. Ф. Высоцкая]. – Минск : Беларусь, 2012. – 231 с.

Капыль : гісторыя горада і рэгіёна : да 360-годдзя надання Капылю прывілея на магдэбургскае права : зборнік навуковых артыкулаў / Нац. акад. навук Беларусі, Ін-т гісторыі ; уклад.: А. А. Скеп'ян, А. А. Доўнар, І. В.

Соркіна ; рэдкал.: А. А. Каваленя [і інш.] . – Мінск : Беларус. навука, 2012. – 444 с.

Лазука, Б. А. **Слуцкія паясы: адраджэнне традыцый** / Б. А. Лазука. – Мінск : Беларусь, 2013. – 126, [1] с.

Маладзечанскі край : *навукова-папулярнае выданне* / уклад. І. М. Пешахонаў-Міцкевіч. – Мінск : Беларусь, 2011. – 182 с.

Метельский, А. А. **Владельцы старого Несвижа** : [научно-популярное издание] / А. А. Метельский. – Минск : БелЭн, 2011. – 159 с. : ил.

Помнікі мастацкай культуры Беларусі = Памятники художественной культуры Беларуси = Cultural Artefacts of Belarus : [ізаматэрыял] / [аўт. канцэпцыі, навук. рэд., уклад. Б. А. Лазука ; аўт. тэксту: Б. А. Лазука [і інш.] ; фат. М. П. Мельнікаў]. – Мінск : Беларусь, 2012. – 414 с. : іл.

Православные Святыни Борисовщины : *информационно-справочное пособие* / В. С. Вятский [и др.]. – Борисов, 2008. – 135 с.

Регион. Минская область. Время действий и преобразований = The region. Minsk region. The time of actions and transformations : *фотоальбом* ; ред.-сост.: В. В. Толкачев, З. А. Лысенко ; фото А. В. Кушнер [и др.] ; пер. на англ.: Е. Л. Апалькова, Е. М. Шиманская. – Минск : Междунар. центр интеграц. информ., Обществ. пресс-центр Дома прессы, 2007. – 192 с. : ил.

Родовые дворцы и усадьбы : дух роскоши и великолепия / М-во спорта и туризма Респ. Беларусь, Нац. агентство по туризму. – Минск : Нац. агентство по туризму, 2009. – 28 с. – (*Беларусь: гостеприимство без границ*).

Сердце Беларуси - Минщина : история. Культура. Традиции : *альбом-путеводитель* / концепция и фото С. Плыткевича. – Минск : Рифтур, 2007. – 143 с.

Слутчина. История и современность / Слуцкий районный исполнительный комитет. – Минск : БЕЛТА, 2011. – 96 с. : ил.

Слуцк. Путешествие во времени : *фотоальбом* / [сост. Н. Г. Серик ; подгот. фот. В. Ф. Сутягина]. – Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2011. – 159 с. : ил. 11.

Слуцкая палітра : *из фондов Слуцкого краеведческого музея : фотоальбом* / [сост. и авт. текста Н. Г. Серик. – Минск : Літаратура і Мастацтва, 2010. – 63 с.

Спадчына Беларусі : *кніга-альбом* / фота А. Аляксева, А. Лукашэвіча. – Мінск : Выдавец Аляксеў А. А., 2015. – С. 258–311.

Старыя Дарогі : *фотаальбом* / фота Н. І. Астрэйкі [і інш.]. – Мінск : Парадокс, 2007. – 112 с. : іл.

Татаринов, Ю. А. **Города Беларуси в некоторых интересных исторических сведениях. Минщина** / Ю. А. Татаринов. – Минск : И. П. Логвинов, 2008. – 241, [2] с. – (*Беларусь историческая*).

Ткачев, М. А. **Замки Беларуси** / М. А. Ткачев. – Минск : Беларусь, 2007. – 200 с.

Федорук, А. Т. **Старинные усадьбы Минского края** / А. Т. Федорук. – Минск : Полифакт : Лекция, 2000. – 415 с. – (*Старинные усадьбы Беларуси*).

Чантурия, В. А. **Памятники и памятные места Беларуси** / В. А. Чантурия, Ю. В. Чантурия. – Смоленск : Русич, 2007. – 416 с. : ил.

Шишигина-Потоцкая, К. Я. **Замки Мирский и Несвижский** / К. Я. Шишигина-Потоцкая. – Барановичи : Баранович. укрупн. тип., 2003. – 47 с.

Шишигина-Потоцкая, К. Я. **Легенды Несвижа** : *историко-краеведческий очерк* / К. Я. Шишигина-Потоцкая. – Барановичи : Баранович. укрупн. тип., 2005. – 72 с.

Шышыгіна-Патоцкая, К. Я. **Скарбы Нясвіжа** / К. Я. Шышыгіна-Патоцкая. – Мінск : Польша, 1993. – 192 с.

Ярашэвіч, І. П. **Чэрвеньшчына: гісторыя ў тапонімах** / І. П. Ярашэвіч. – Мінск : Літаратура і Мастацтва, 2009. – 144 с. : іл.

АДУКАЦЫЯ МІНСКАЙ ВОБЛАСЦІ НА СТАРОНКАХ СТАРАДРУКАЎ

Мятла, В. **Палепшыць работу школ рабочай і сельскай моладзі** / В. Мятла [нач. аддзела школ рабочай і сельскай моладзі Міністэрства асветы БССР] // *Советская школа*. – 1953. – № 5. – С. 9–13.

Важная роль у выкананні задачы далейшага пашырэння агульнаадукацыйных школ для навучання працоўных без адрыву ад вытворчасці належыць школам рабочай і сельскай моладзі. «... Аб гэтым сведчыць той факт, што толькі ў 1952–53 навучальным годзе ў школах рабочай і сельскай моладзі Беларусі было ахоплены навучаннем 69.340 чалавек, з якіх 3.790 атрымала атэстат сталасці, 7.500 скончыла сямігадовую школу, а 3.500 атрымала пачатковую асвету».

«У мінулым навучальным годзе ў радзе школ сістэматычна і мэтанакіравана ажыццяўляўся ўнутрышкольны кантроль, глыбока аналізаваліся наведаныя дырэктарам урокі (*Слуцкая школа, дырэктар тав. Ільюкевіч, Свіслацкая школа, дырэктар тав. Бойка і інш.*)».

Вадэйка, О. **Трэція рэспубліканскія “Педагагічныя чытанні”** / О. Вадэйка [нам. дырэктара Навукова-даследчага інстытута педагагікі Міністэрства асветы БССР] // *Совецкая школа*. – 1953. – № 5. – С. 27–31.

«З’яўляючыся своеасаблівай трыбунай паказу перадавога педагагічнага вопыту, “Педагагічныя чытанні” заслужана карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод настаўніцтва. Колькасць іх актыўных удзельнікаў з кожным годам расце. Так, калі ў 1951 годзе да “Педагагічных чытанняў” рыхтавала даклады аб вопыце сваёй работы толькі 648 настаўнікаў, то ў 1952 годзе – 2.500, а ў 1953 годзе – 5.000.... Па колькасці прадстаўленых дакладаў першае месца займае Магілёўская вобласць (31 даклад), другое – Баранавіцкая (17 дакладаў), трэцяе – Віцебская (16), чацвёртае – Палеская (14), пятае – Брэсцкая (13), шостае – Бабруйская і Полацкая (па 13 дакладаў), сёмае – горад Мінск (11), восьмае – Мінская [з даклада атрымалі пахвальныя граматы, у тым ліку 1 грашовую прэмію другой ступені] і Гомельская вобласці (па 10), дзевятае – Гродзенская і Маладзечанская (па 9) і дзесятае – Пінская (6 дакладаў)».

Ляшчынскі, Д. **Сістэма кіраўніцтва пазакласным чытаннем вучняў** / Д. Ляшчынскі [заг. сектара педагагікі Навукова-даследчага інстытута педагагікі Міністэрства асветы БССР] // *Совецкая школа*. – 1956. – № 5. – С. 19–26.

«Па ініцыятыве Мінскага гарана лекцыя “Аб ролі бацькоў у кіраўніцтве дзяцячым чытаннем” унесена ў цыкл лекцый для чытання ў 1956 годзе ва ўсіх школах горада. У *Смалявіцкай сярэдняй школе Мінскай вобласці* для бацькоў наладжваюцца галосныя чыткі кніг, каб узмацніць іх цікавасць да кнігі. У *Сцяпянскай сярэдняй школе Мінскага раёна* для бацькоў з дапамогаю шэфіў праведзена была канферэнцыя чытачоў па кнізе А. С. Макаренкі “Педагагічная паэма”...».

Вадэйка, І. **Вывучэнне, абагульненне і распаўсюджанне перадавога педагагічнага вопыту** / І. Вадэйка [нач. Упраўлення школ Міністэрства асветы БССР] // У дапамогу настаўніку. – 1950. – № 6. – С. 66–79.

«У рэспубліцы з кожным годам расце колькасць настаўнікаў-выдатнікаў, якія сваёй напружанай і самаадданай працай дабіваюцца поўнай і высокаякаснай паспяховасці вучняў. Такіх настаўнікаў-выдатнікаў у БССР у 1950 г. налічваецца звыш трох тысяч. У Гомельскай вобласці закончылі 1949/50 вучэбны год без адзінага другагодніка 305 настаўнікаў, у **Мінскай – 261**, у Гродзенскай – 176, у г. Мінску – звыш 100 настаўнікаў і г. д. Сярод гэтых настаўнікаў-выдатнікаў нямала такіх, якія не даюць другагоднікаў ужо на працягу некалькіх год. ... **т. Гладкіх – выкладчык рускай мовы і літаратуры (ён-жа і дырэктар) Уздзенскай сярэдняй школы, т. Лагунчык – выкладчык Талькаўскай сярэдняй школы, т. Бандарчык – настаўніца малодшых класаў Смалявіцкай сярэдняй школы, якая на працягу апошніх пяці год не дае другагоднікаў...».**

Ляшчынскі, Д. **Лепш рыхтаваць вучняў да асенніх экзаменаў/ Д. Ляшчынскі // Совецкая школа. – 1952. – № 3. – С. 32–35.**

Прыводзяцца наступныя даныя па выніках правядзення асенніх экзаменаў у школах па абласцях. «... лепшых вынікаў дабіліся школы Магілёўшчыны і Гродзеншчыны. У школах Бабруйскай вобласці не здало асенніх экзаменаў звыш паловы вучняў чацвёртых класаў, у школах Віцебскай вобласці – 49 % вучняў п'ярых і 54 % вучняў чацвёртых класаў. Вельмі дрэнна прайшлі асеннія экзамены ў школах **Мінскай вобласці**. З заданнямі на лета справіўся толькі 41 % вучняў I-III класаў».

У тых школах, якія наладзілі дзецям неабходную дапамогу, асеннія экзамены прайшлі здавальняюча. «Напрыклад, у **Радашковіцкай пачатковай школе Заслаўскага раёна** заданні на лета атрымала 11 вучняў I-III класаў і пераэкзаменаўкі 10 вучняў IV класа. Дзякуючы дапамозе ў часе канікул усе яны, за выключэннем двух, паспяхова справіліся з заданнямі і пераэкзаменаўкамі і перайшлі ў наступныя класы. ... У **Янушкоўскай сярэдняй школе Лагойскага раёна** п'ятарных экзамены павінны былі трымаць 43 вучні. Усе яны справіліся з пераэкзаменаўкай, за выключэннем чатырох вучняў V класа. З асеннімі экзаменамі добра справіліся вучні IV класа **Лакшынскай пачатковай школы Заслаўскага раёна**, вучні VI, VII і VIII класаў Мінскай сярэдняй школы № 17, вучні мінскіх сярэдніх школ № 9 [дырэктар І. Гальчук, заслужаны настаўнік школы БССР], № 12, № 23 і раду іншых школ рэспублікі».

Цярэшчанка, С. **З вопыту супрацоўніцтва школы з сям'ёй [інспектар Мінскага раёна] / С. Цярэшчанка // Совецкая школа. – 1952. – № 3. – С. 52–56.**

«Настаўнікі **Ратамскай сярэдняй школы Мінскай вобласці** нярэдка сустракаліся з такімі выпадкамі, калі старанная і, здавалася-б, прадуманая да канца работа з вучнем не давала чаканых вынікаў. Трацілася шмат часу і кrapатлівай працы, работа працягвалася і часам набывала сумны характар. Вучню, скажам, патрабавалася прывіць тыя ці іншыя звычкі ахайнасці. Ён ужо ўсвядоміў характар патрабаванняў настаўніка, зразумеў іх неабходнасць, але чамусьці ніяк не мог трывала засвоіць іх у штодзённым жыцці. Аказвалася, што ў

паасобных сем'ях, дзе школьнік праводзіць большую частку свайго часу, такія патрабаванні не ставіліся і не падтрымліваліся.

... Школа пачала знаёміць бацькоў з патрабаванняў, якія павінны прад'яўляцца да школьніка на той ці іншай ступені навучання, з "Правіламі для вучняў", з характарам распарадкаў дня школьніка і г. д. У выніку бацькі сталі часцей зварачацца за парадамі, уносіць свае пажаданні на пытаннях палепшання работы школы. Стала зусім ясна, што сувязь з сям'ёй, калі ёй хочаць надаць сур'ёзны характар, павінна перарасці ў штодзённае жывое педагагічнае супрацоўніцтва.

Так крок за крокам школа прыйшла да практычнага разумення сваёй ролі ў рабоце з бацькамі.

... Добра пастаўлена работа з сям'ёй у **Масюкоўскай сямігадовай школе Мінскай вобласці**.

Завуч гэтай школы т. Басаў ужо другі год працуе над пытаннямі найбольш разумнай арганізацыі сумеснай педагагічнай работы сям'і і школы, палепшання работы класнага кіраўніка. ... У мінулым годзе ў Масюкоўскай школе адбыўся семінар завучаў **Мінскага раёна**, прысвечаны пытанням работы класнага кіраўніка. Шмат навучальнага знайшлі завучы ў гэтай школе. У сваю чаргу школа скарысталася многасю з выступленняў, прапаноў, парад і крытычных заўваг удзельнікаў семінара».

Ляшчынскі, Д. **Сістэма кіраўніцтва пазакласным чытаннем вучняў** / Д. Ляшчынскі [заг. сектара педагагікі Навукова-даследчага інстытута педагагікі Міністэрства асветы БССР] // Совецкая школа. – 1956. – № 5. – С. 19–26.

«Па ініцыятыве Мінскага гарана лекцыя «Аб ролі бацькоў у кіраўніцтве дзіцячым чытаннем» унесена ў цыкл лекцый для чытання ў 1956 годзе ва ўсіх школах горада. У **Смалявіцкай сярэдняй школе Мінскай вобласці** для бацькоў наладжваюцца галосныя чыткі кніг, каб узмацніць іх цікавасць да кнігі. У **Сцяпанскай сярэдняй школе Мінскага раёна** для бацькоў з дапамогаю шэфай праведзена была канферэнцыя чытачоў па кнізе А. С. Макаранкі «Педагагічная паэма».

ВЫДАННІ МІНСКАГА АБЛАСНОГА ІНСТЫТУТА РАЗВІЦЦА АДУКАЦЫ

Любовь к Родине начинается с любви к родному дому : (из опыта работы педагогов Минской области) / Минск. обл. ин-т развития образования ; сост. Н. А. Демидова. – Минск : МОИРО, 2011. – 108 с. : ил.

Предлагаются материалы из опыта работы учителей истории учреждений образования Борисовского, Клецкого, Несвижского, Столбцовского, Узденского районов Минской области по гражданскому и патриотическому воспитанию школьников.

Вывучаем родны край : з вопыту работы УА “Дукорская дзяржаўная агульнаадукацыйная дзіцячы сад-сярэдня школа ” / склад. І. А. Пінголь, В. А. Мацуганова, Н. К. Крукоўская ; пад рэд. І. А. Пінголь ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : МАІРА, 2010. – 46 с.

У выданні прадстаўлены тэарэтычныя і практычныя матэрыялы па наладжванні краязнаўчай работы ў школе. Пададзена тлумачэнне асноўных тэарэтычных паняццяў, апісана спецыфіка розных формаў пазакласнай краязнаўчай работы і асаблівасці арганізацыі школьнага музея.

Сыраежкіна, Г. С. **Мая Барысаўшчына** / Г. С. Сыраежкіна, В. Л. Вершаль ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : Мінск. абл. ІРА, 2013. – 80 с.

У вучэбным дапаможніку прадстаўлены матэрыялы, якія паспрыяюць вывучэнню геаграфіі і гісторыі малой радзімы, развіццю пазнавальнай актыўнасці і матывацыі вучняў у навучанні, выхаванню асобы на выснове гістарычнай памяці, традыцый, гонару за край, у якім яны нарадзіліся і жывуць.

Край верасовы / сост. С. В. Карпушин ; ГУО «Минск. обл. ин-т развития образования». – Минск : МОИРО, 2011. – 128 с.

В сборнике представлены литературные произведения педагогов и учащихся общеобразовательных учреждений Минской области, которые могут быть использованы в процессе подготовки к тематическим урокам русского и белорусского языков и литературы, а также для разработки сценариев внеклассных мероприятий.

У пошуках гісторыі / склад.: А. І. Калістратава, А. У. Радзевіч ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : Мінск. абл. ІРА, 2011. – 128 с. + 1 апт. дыск.

Прадстаўлены вопыт правядзення вуснагістарычных даследаванняў дзяржсѣўнымі, культурнымі ўстановамі і грамадскімі аб’яднаннямі Рэспублікі Беларусь у межах конкурсу “Гісторыя ХХ стагоддзя ў адукацыі дарослых”.

Калечыш, А. Г. **У гасцях далёкіх продкаў** / А. Г. Калечыш ; ДНУ “Ін-т гісторыі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі” ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : Мінск. абл. ІРА, 2015. – 52 с.

Кніга будзе цікавай для тых, хто любіць гісторыю, геаграфію, біялогію, а можа, нават марыць стаць археолагам.

Валчок, Л. А. **Асабісты фонд беларускіх прыказак** : на матэрыяле запісаў У. П. Ліхтар, вёска Гоцк Салігорскага раёна / Л. А. Валчок, Ц. А.

Малахоўскі ; пад рэд. Т. В. Валодзінай, А. В. Сцепулёнка ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : Мінск. абл. ІРА, 2012. – 58 с.

Выданне з’яўляецца вынікам даследчай працы вучня ДУА “Гімназія № 2 г. Салігорска” Цімафея Малахоўскага, пераможцы II Міжнароднай маладзёжнай навукова-практычнай канферэнцыі “Навуковыя імкненні-2011 (кіраўнік Л. А. Валчок)”. У ім змешчана больш за 740 прыказак, якія былі сабраны і запісаны ад Ульяны Піліпаўны Ліхтар, жыхаркі вёскі Гоцк Салігорскага раёна.

Кахноўская, А. В. Народныя святы, забавы, вечарыны : этнакультурнае выхаванне дашкольнікаў : зб. сцэнарый / А. В. Кахноўская ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : МАІРА, 2010. – 30 с.

Дапаможнік прапануе матэрыялы з вопыту работы педагогаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне дашкольнай адукацыі Мінскай вобласці.

Дадзеныя матэрыялы прызначаны ў вольны ад заняткаў час пазнаёміць школьнікаў з этнакультурнай спадчынай беларусаў.

Школа, которая учит и воспитывает патриотов : в помощь заместителям директора, классным руководителям общеобразовательных школ / сост.: Н. В. Кравцова, Т. В. Куратник, И. Н. Фираго ; ГУО «Минск. обл. ин-т развития образования». – Минск : МОИРО, 2011. – 73 с.

В пособии представлены методические рекомендации по организации гражданско-патриотического воспитания в учреждении образования и классе, использованы практические материалы педагогов учреждений образования: «Быстрицкая государственная общеобразовательная средняя школа», «Гимназия г. Фаниполя».

Духоўна-маральнае выхаванне школьнікаў на аснове праваслаўных традыцый беларускага народа / склад. Л. М. Лапянок [і інш.] ; пад рэд. І. А. Пінголь ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : МАІРА, 2010. – 110 с.

Выданне прадстаўляе метадычныя напрацоўкі членаў творчай групы настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры ДУА “Вучэбна-педагагічны комплекс дзіцячы сад-школа № 24 г. Барысава”: планы-канспекты ўрокаў, сцэнарыі пазакласных мерапрыемстваў, матэрыялы для школьнага літаратурна-публіцыстычнага часопіса і вучнёўскага даследавання па этнапедагагіцы.

Практика воспитания гражданственности школьников : в помощь классному руководителю / сост.: Е. Э. Тищенко, Т. В. Куратник ; ГУО «Минск. обл. ин-т развития образования». – Минск : МОИРО, 2010. – 88 с.

В пособии представлены методические рекомендации по воспитанию гражданственности школьников, а также сценарии внеурочных воспитательных мероприятий по формированию социально активной личности учащихся.

Гражданско-патриотическое воспитание дошкольников : темы рефератов для слушателей курсов повышения квалификации : метод. рекомендации / авт.-сост.: Л. Н. Ласминская, Е. В. Кохновская ; ГУО «Минск. обл. ин-т развития образования». – Минск : МОИРО, 2011. – 48 с.

В пособии представлены темы рефератов гражданско-патриотического воспитания дошкольников, в которых представлено основное содержание и списки литературы к каждой теме по проблеме гражданско-патриотического воспитания. Предложены варианты аннотированного списка психолого-педагогических источников.

Корзюк, А. А. Выкарыстанне дакументальнага матэрыялу пры вывучэнні гісторыі і грамадазнаўства / А. А. Корзюк, Н. А. Дзямідава ; ДУА “Мінск. абл. ін-т развіцця адукацыі”. – Мінск : МАІРА, 2012. – 117 с. – (У дапамогу настаўніку).

У выданні прадстаўлены метады арганізацыі актыўнай вучэбна-пазнавальнай работы вучняў з дакументальным матэрыялам пры вывучэнні гісторыі і грамадазнаўства; раскрываецца іх роля ў навучанні прадмету і метадычныя патрабаванні да яго зместу; разглядаюцца пытанні складання дакументальна-метадычных комплексаў і іх выкарыстанне на ўроках.

Темушев, С. Н. Тестовые задания по истории : рекомендации к составлению и решению / С. Н. Темушев ; ГУО «Минск. обл. ин-т развития образования». – Минск : Минск. обл. ИРО, 2014. – 100 с.

Пособие содержит типы и виды тестовых заданий по истории, их классификацию и методические рекомендации по выполнению.

Издание может быть использовано при подготовке к республиканской олимпиаде по истории, а также к централизованному тестированию по истории Беларуси и всемирной истории.

Рассказы о своей маленькой родине миру : о Минщине на иностранном : [Электронный ресурс] : (практические материалы для учителей иностранного языка Минской области) : сост.: Н. К. Радевич, И. В. Шильцева, И. В. Хацкевич ; ГУО «Минск. обл. ин-т развития образования». – Минск : Минск. обл. ИРО, 2011. – 1 электрон. диск (CD-ROM).

Сборник содержит материалы регионоведческого характера, которые способствуют патриотическому воспитанию школьников на основе знакомства с историческим и культурным наследием Минской области.

ДАВЕДАЧНЫЯ ВЫДАННІ

Республика Беларусь : энцыклапедыя / редкол.: Г. П. Пашков (гл. ред.) [и др.]. – Минск : Беларус. энцыкл., 2007. – С. 34–40.

Гарады і вёскі Беларусі : энцыклапедыя / рэдкал.: Т. У. Бялова (дырэктар) [і інш.] ; Нац. акад. навук Беларусі ; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ; Выд. “Беларус. Энцыкл. імя Петруся Броўкі”. – Минск, 2010. – **Т. 8, кн. 1 : Мінская вобласць.** –

Марцэлеў, С. В. Барысаўскі раён / С. В. Марцэлеў, У. У. Бянько, Г. І. Дулеба. – С. 55–220;

Мальцаў, У. В. Бярэзінскі раён / У. В. Мальцаў, А. Ю. Пятросава, Т. Р. Чуракова. – С. 221–334;

Марцэлеў, С. В. Валожынскі раён / С. В. Марцэлеў, М. Б. Батвіннік, А. М. Кулагін. – С. 335–556;

Новікава, Г. М. Вілейскі раён / Г. М. Новікава, А. Ю. Пятросава, В. М. Удальцоў. – С. 557–732.

Гарады і вёскі Беларусі : энцыклапедыя / рэдкал.: Т. У. Бялова (дырэктар) [і інш.] ; Нац. акад. навук Беларусі ; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ; Выд. “Беларус. Энцыкл. імя Петруся Броўкі”. – Минск, 2011. – **Т. 8, кн. 2 : Мінская вобласць.** –

Батвіннік, М. Б. Дзяржынскі раён / М. Б. Батвіннік, У. У. Бянько, А. М. Кулагін. – С. 7–120;

Удальцоў, В. М. Капыльскі раён / В. М. Удальцоў, У. І. Пракапцоў. – С. 121–246;

Князева, В. М. Клецкі раён / В. М. Князева, У. Д. Будзько, У. І. Пракапцоў. – С. 246–332;

Бянько, У. У. Крупскі раён / У. У. Бянько, Т. Р. Чуракова. – С. 333–459.

Гарады і вёскі Беларусі : энцыклапедыя / рэдкал.: Т. У. Бялова (дырэктар) [і інш.] ; Нац. акад. навук Беларусі ; Ін-т мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору ; Выд. “Беларус. Энцыкл. імя Петруся Броўкі”. – Минск, 2012. – **Т. 8, кн. 3 : Мінская вобласць.** –

Віталёва, В. В. Лагойскі раён / В. В. Віталёва, М. М. Казлоўская. – С. 7–152;

Удальцоў, В. М. Любанскі раён / В. М. Удальцоў. – С. 152–210;

Віталёва, В. В. Маладзечанскі раён / В. В. Віталёва, В. А. Бадакоў. – С. 211–348;

Віталёва, В. В. Мінскі раён / В. В. Віталёва. – С. 349–480;

Князева, В. М. Мядзельскі раён / В. М. Князева [і інш.]. – С. 481–620.

Гарады і вёскі Беларусі : энцыклапедыя / рэд.: У. Ю. Аляксандраў [і інш.] ; Нац. акад. навук Беларусі ; Цэнтр даследаванняў беларус. культуры, мовы і літаратуры ; Выд. “Беларус. Энцыкл. імя Петруся Броўкі”. – Мінск, 2013. – **Т. 8, кн. 4 : Мінская вобласць.** –

Князева, В. М. Нясвіжскі раён / В. М. Князева, Т. І. Чарняўская. – С. 7–106;

Раманаў, Г. Ф. Пухавіцкі раён / Г. Ф. Раманаў, В. М. Удальцоў, А. С. Шамрук. – С. 107–202;

Віталёва, В. В. Салігорскі раён / В. В. Віталёва, Т. В. Габрусь, І. Ф. Кудраўцаў. – С. 203–296;

Габрусь, Т. В. Слуцкі раён / Т. В. Габрусь, В. М. Князева, А. Г. Шчарбатаў. – С. 297–422;

Дулеба, Г. І. Смалявіцкі раён / Г. І. Дулеба, У. В. Мальцаў, А. Ю. Пятросава. – С. 423–520.

Гарады і вёскі Беларусі : энцыклапедыя / рэд.: У. Ю. Аляксандраў [і інш.] ; Нац. акад. навук Беларусі ; Цэнтр даследаванняў беларус. культуры, мовы і літаратуры ; Выд. “Беларус. Энцыкл. імя Петруся Броўкі”. – Мінск, 2014. – **Т. 8, кн. 5 : Мінская вобласць.** –

Малынава, Н. П. Старадарожскі раён / Н. П. Малынава, У. В. Мальцаў, Г. Ф. Раманаў. – С. 7–56;

Бянько, У. У. Стаўбцоўскі раён / У. У. Бянько, У. І. Пракапцоў. – С. 57–178;

Князева, В. М. Уздзенскі раён / В. М. Князева, А. М. Кулагін, А. Г. Шчарбатаў. – С. 179–268;

Дулеба, Г. І. Чэрвеньскі раён / Г. І. Дулеба, У. В. Мальцаў, А. Ю. Пятросава. – С. 269–353.

Культура Беларусі : энцыклапедыя. – Мінск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2010–2013. –

Т. 1-3 / рэдкал.: Т. У. Бялова (гал. рэд.) [і інш.];

Т. 4 / рэдкал.: У. Ю. Аляксандраў (гал. рэд.) [і інш.] – 664 с. : іл.;

Т. 5 / рэдкал.: В. В. Калістратава (гал. рэд.) [і інш.] – 664 с. : іл.

Археалогія Беларусі : энцыклапедыя : у 2 т. / рэдкал.: Т. У. Бялова (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Беларус. Энцыкл. імя П. Броўкі, 2009–2011. – Т. 1–2.

ІНТЭРНЭТ-РЭСУРСЫ

Достопримечательности Беларуси [Электронный ресурс] // Belarus.by : официальный сайт Республики Беларусь. – Режим доступа: <http://www.belarus.by/ru/travel/belarus-life/sightseeing>. – Дата доступа: 01.12.2017.

Районы Минской области [Электронный ресурс] // Минский областной исполнительный комитет. – Режим доступа: <http://minsk-region.gov.by/ru/region/rajony-minskoj-oblasti> . – Дата доступа: 01.12.2017.

Памятники архитектуры Беларуси Замки, дворцы, крепости, усадьбы [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://palac.by/>. – Дата доступа: 01.12.2017.

Этнографические музеи Беларуси [Электронный ресурс] // Belarus.by : официальный сайт Республики Беларусь. – Режим доступа: <http://www.belarus.by/ru/travel/ethno-tourism/ethnographic-museums> . – Дата доступа: 01.12.2017.

Минская область приглашает! [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://minoblurism.gov.by>. – Дата доступа: 04.12.2017.

[Электронны рэсурс] :

выданне асветнікаў Рэспублікі Беларусь. – Режим доступа: <https://nastgaz.by/>. – Дата доступа: 12.12.2017.

[Электронны рэсурс]. –

Режим доступа: <http://mpravda.by/https://nastgaz.by/>. – Дата доступа: 12.12.2017.